

Húsz év után kapott elégtételt három paralimpiai érmesünk

Nádas Pál, a Magyar Paralimpiai Bizottság egykori elnöke életéből hosszú éveket áldozott arra, hogy két egykori paralimpiai érmes elfoglalhassa méltó helyét a magyar paralimpikonok között. Nem mellékesen pedig azért is hosszú küzdelmet folytatott, hogy a két érintettre, Fejes Andrásra és Tauber Zoltánra is kiterjesszék annak a törvénynek a hatályát, amelyik havi életjáradékot garantál az érmet szerzett olimpiai és paralimpiai sportolónak. A törvény megszületett, de a főszereplők az elmúlt évek kálváriája miatt nem lehetnek felhőtlenül boldogok.

► Nádas Úr, az Ön neve összekapcsolódott a magyar paralimpiai mozgalommal. Ön volt az egyik szószólója annak, hogy ismerjék el az 1984 előtt érmet szerzett paralimpiai sportolókat, illetve a paralimpiai járadék kiterjesztése érdekében módosítsák a törvényt. A külső szemlélő számára hepienddel végződött a történet, amit Ön indított el sok évvel ezelőtt. Két paralimpiai érmes sportoló január óta járadékban részesül.

Tulajdonképpen három sportolóról van szó. Az asztaliteniszező Tauber Zoltánról, aki a paralimpiai játékok (1976) első magyar aranyérmes sportolója. Fejes Andrásról, aki 1972-ben megszerezte hazánk első paralimpiai érmét, valamint Oláh Józseféről, aki 1976-ban szintén paralimpiai érmet nyert. De az ő esetében azért beszélünk csak erkölcsi elégtételről, mert 1984-ben, New Yorkban aranyérmet nyert, így részese lett a 2000-ben Deutsch Tamás-Szekeres Pál által fémjelzett paralimpiai és siketlimpiai járadékrendszernek. Tauber Zoltán és Fejes András azonban az idei év elejéig nem részesült pénzbeli juttatásban a paralimpiai érme után.

► A végeredmény szempontjából tulajdonképpen közömbös, hogy a kedvező törvénymódosítást végül kinek a javaslata alapján fogadták el. Önt mi motiválta?

Az igazságérzetem. A történet az első Orbán-kormány időszakára, 1999-2000-re datálódik. Az akkori

sportminiszter, Deutsch Tamás és helyettes államtitkára, a vívó Szekeres Pál indítványozták, hogy az olimpiakonok járadékrendszeréhez a paralimpikonokat és siketlimpikonokat is emeljék be. Kiváló kezdeményezés volt, csak dicsérni lehet a szándékot. A gond akkor keletkezett, amikor a törvény szövegébe bekerült, hogy ez csak azokra a paralimpikonokra vonatkozik, akik 1984-ben, illetve utána szereztek érmet. Ennek az időpontnak a kijelölése teljes mértékben mellőzte a történelmi hűséget. Jómagam 2001-ben lettem a Magyar Paralimpiai Bizottság elnöke, és próbáltam elérni, hogy a törvényben ne 1984, hanem 1972 szerepeljen. Vagyis a törvény hatálya kiterjedjen Fejes Andrásra, az első magyar paralimpiai érmesünkre és Tauber Zoltánra, az első paralimpiai aranyérmesünkre is. Már csak azért is, mert diszkriminációnak éreztem, hogy az ép olimpiakonoknál nem húztak meg ilyen időhatárt.

► Kiderült az Ön számára, hogy miért választották 1984-et határévné? Formálisan esetleg akkortól hívják paralimpiának a játékokat?

Nem, még csak ez sem. A paralimpikon vagy inkább paraolimpikonok elnevezést már a rendszerváltás előtt is használták, de csak 1988-ban nevezték először paralimpiának a játékokat. 1984-ben még nem létezett a Nemzetközi Paralimpiai Bizottság (IPC) sem. Egy koordinációs testület szervezte meg a szülői paralimpiai játékokat. Első alkalommal történt, hogy az olimpiai sportlétesítményekben rendezték meg a paralimpiai játékok versenyeit is. A Nemzetközi Paralimpiai Bizottság csak ezt követően, 1989-ben alakult meg. Jellemző a kezdetekre, hogy még a következő, 1992-es barcelonai paralimpiát sem a Nemzetközi Paralimpiai Bizottság szervezte, mert a megalakulást követő 3 év nem volt az új szervezet számára elegendő idő ilyen volumenű rendezvény előkészítésére.

► Ön szerint melyik volt az első - történelmi és jogi szempontból igazán megalapozott - paralimpia?

Az 1996-os atlantai. Tehát a törvényben egyetlen évszám sem stimmelt. Állítólág az volt a fő érv, hogy az 1984-es paralimpia – hivatalos nevén a New York-i Fáklya Játékok - volt a legsikeresebb. Ez nem vitás. De az IPC hiányában a legmegosztóbb is egyben. A játékokat két helyszínen rendezték meg. A gerincsérült kerekesszékes sportolók Stoke Mandeville-ben (Egyesült Királyság), a többi mozgássérült sportoló New Yorkban, a Long Islanden levő Hempsteadben versenyzett. Mi magyarok csak New Yorkban voltunk jelen. Örültünk, hogy egyáltalán kimehettünk a versenyekre. De az öröm nem tartott sokáig: Buda elvtárs, az akkori sporthivatal vezetője és a Magyar Olimpiai Bizottság elnöke elfogadta azt a propagandatézist, miszerint a magyar olimpiakonok veszélyben lennének az Egyesült Államokban. Ezért a magyar delegáció nem utazhatott ki az olimpiára. A döntés meghozatalakor azonban nem foglalkoztak a mozgás- és látássérültek versenyével, mert azt nem tartották sporttevékenységnek. Így történhetett meg, hogy 1984-ben az olimpiakonok nem, míg a paralimpikonok ott lehettek a számukra csak négyévente megrendezett játékokon.

► És mi történt 1976-ban Torontóban?

Magyarország először küldött hivatalosan sportolókat a paralimpiai játékok-

ra. A küldöttség - 12 sportoló és 3 kísérő személyzet - a megnyitó ünnepséget követő harmadik versenynap után kénytelen volt elhagyni a játékok színterét, mert politikai okok miatt a Magyar Népköztársaság kormányának döntése alapján – az apartheid rendszerű Dél-Afrika részvétele miatt - extra államköltségen hazautaztatták versenyzőinket. A három versenynap során Tauber Zoltán asztaliteniszező aranyérmet, Oláh József atléta bronzérmet szerzett. Ám a rendezők az addig elért magyar eredményeket törölték a hivatalos protokollból.

► **Térjünk vissza az paralimpiai járadék ügyéhez! Milyen reakciókkal találkozott a kezdet kezdetén?**

Amikor 2001-ben a paralimpiai bizottság elnökévé választottak, megpróbáltam ezt a dolgot rendbe tenni – eredménytelenül. Mindenféle kifogásokat hallottam, leginkább azt: nincs pénz arra, hogy az évtizedekkel korábban sikereket elérőket is honorálják. Summa summárum: paralimpiai bizottsági elnökként nem tudtam elérni semmit. Ezt követően magánemberként próbálkoztam. Úgy sem jutottam sokkal többre. Ha csak a mostani kedvező döntést nem tekintem legalább részben a saját sikeremnek. Meghallgattak, kaptam ígéreteket, de kézzel fogható eredményt nem tudtam elérni. Írtam számtalan beadványt, de igazándiból még arra sem vették a fáradságot, hogy elutasítsanak. Nekem úgy tűnt, hogy azokat a versenyeket, amelyeket 1984 előtt rendeztek paralimpikonok számára, igazándiból nem tartották komolyknak. Ezt az érvet kellett megcáfolni később dokumentumokkal, hogy kétség se férjen a juttatás jogosságához.

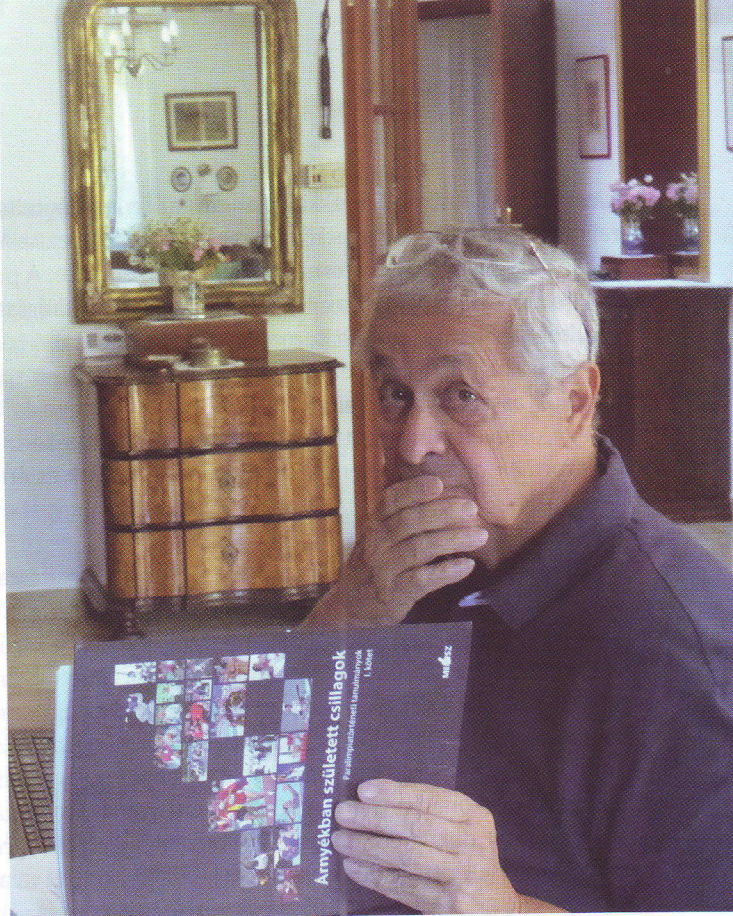
► **Annak ellenére megkérdőjelezték a paralimpikonok teljesítményét, hogy Ön beszerezte az erre vonatkozó hivatalos igazolásokat?**

Nyugdíjba készülődve célul tűztem magam elé, hogy megpróbálom kikutatni a Magyar Népköztársaság dokumentumaiból, mi is történt valójában a torontói játékok kapcsán. Beültem a levéltárba, ahol nagyon érdekes, akkoriban titkosított iratokat találtam. Természetesen számtalanszor konzultáltam Tauber Zoltánnal és Oláh József családjával. Beszéltem a Stoke Mandeville-i játékok jelenlegi képviselőjével, az Iwas-szal (International Wheelchair and Amputee Sports Federation). Személyesen találkoztunk Egerben, a kerekesszékes vívóverseny alkalmával. Ő jó irányokat, támpontokat adott a további kutatáshoz és a bizonyítékok megszerzéséhez.

► **Nem lett volna elég bemutatni Tauber Zoltán torontói aranyát?**

Megtettük, de a válasz az volt, hogy aranyérmet a szibvásárban is lehet szerezni. Találjunk írásos dokumentumokat. A kutatást Torontóban is folytattam, és birtokomba kerültek a korabeli napilapok másolatai. Ezekből az írásokból, levéltári anyagokból, illetve Tauber Zoltán és Oláh József családi archívumából egyértelmű bizonyítékok kerültek elő, amelyeket megküldtem a Nemzetközi Paralimpiai Bizottságnak (IPC). Ennek eredményeként 2017 februárjában megtörtént az IPC rehabilitációja, amelyről megkaptam az igazolást. A történekről tájékoztattam a Magyar Paralimpiai Bizottság elnökét. Beszámoltam röviden a kutatásomról, és átadtam neki az érintett paralimpikonok teljesítményét igazoló levelet. Erre a bizonyítási folyamatra azért volt szükség, mert 2017-ig az IPC adatbázisában sem szerepelt a két magyar sportoló eredménye. Mindezt magánemberként tettem.

► **Gondolom, a nemzetközi szövetség által kiállított dokumentumokat már**

nem lehetett figyelmen kívül hagyni. Mi lett a levelezés következménye? Komolyan vették Önt?

Hogyne! Meghívtak a Magyar Paralimpiai Bizottsághoz egy beszélgetésre, amelyen jelen volt többek közt Szabó László elnök úr, Szekeres Pál és Becsey János, mindketten paralimpikonok. Végigvettük, mi mindent lehetne tenni. Elmondtam nekik, hogy szerintem semmi mást nem kell tenni, mint módosítani a törvényben az 1984. évi dátumot 1960-ra vagy 1972-re. Ha ez nem lehetséges, akkor történjen anyagi kárpótlással járó "politikai rehabilitáció", és ez jelenjen meg a Magyar Közlönyben. Hiszen ezek az emberek nem "vétkesek" abban, hogy érmet szereztek maguknak és Magyarországnak. Sőt, ezt haza is hozták, pedig abban a kiélezett helyzetben kinn is maradhattak volna.

► **Ott elhangzott az a mondat, hogy "jó, jó, de nincs pénz"?**

Persze, de erre azt mondtam: ne haragudjatok, nem ti döntötök a pénzről. Ti a Paralimpiai Bizottság véleményét fogalmazzatok meg. Úgyhogy próbáljuk meg elérni a törvénymódosítást. Elképzelhető, hogy ez a találkozó indította el azt a folyamatot, amelynek a vége tényleg a törvénymódosítás lett.

► **Volt valamilyen látható jele annak, hogy az ügyben elindult valami mocorgás?**

Az első ilyen jelzés az volt, amikor 2016-ban a Paralimpiai Bizottság úgy döntött: nem lesz kö-

zós eskütétel az olimpikonokkal, hanem külön eskütételt szerveznek a paralimpikonoknak a Nemzeti Színházban. Rádásul ezt a Magyar Televízió akkor megnyílt 5-ös csatornája élőben közvetítette. A program részeként köszöntötték az 1976-os csapatot, plusz Fejes Andrást. A színpadra felszólították őket is, engem is, majd kezét fogtak Szabó Lászlóval, a Magyar Paralimpiai Bizottság elnökével, Szabó Tündével, a sportért felelős államtitkár asszonnyal és velem is. Oláh József özvegye és Tauber Zoltán még egy oklevelet is kapott, amelyben elismerték a torontói érmeiket. Vagyis formálisan megtörtént az 1976-os eredmények és érmeik hivatalos rehabilitációja.

► Vajon miért kellett újabb 2 évet várni a törvénymódosításra?

Fogalmam sincs. Én is azt gondoltam, innentől egyenesbe kerülnek a dolgok. Két hét múlva felhívtam Tauber Zoltánt, hogy akkor tehát a járulékot is fogod kapni. Arról nincs semmi hír – mondta. Vagyis előadtak egy színpadi produkciót, ami a magyar televízióban lement, és ami úgy nézett ki, mintha megtörtént volna a 76-os torontói paralimpia rehabilitációja. A felszínen meg is történt, de a gyakorlatban nem. A Közlönyben nyomát sem láttam. Az IPC-től általam szerzett dokumentumokat sem hozták nyilvánosságra. Még a magyar Paralimpiai Bizottság honlapjára sem került ki, hogy itt valami nagyszerű dolog történt. Annyit saját erőmből elértem, hogy az egész, általam feldolgozott torontói ügy megjelent a Fogyatékos és Társadalom című szakmai folyóiratban.

► És még ezek után sem adta fel?

Dehogy! Rátaláltam egy kiváló jogász hölgyre, akivel az egész történetet végigbeszéltük, és levelet írtunk az alapvető jogok biztosának. Ebben jeleztük, hogy a törvény abban a formában alaptörvény- és alkotmányellenes. Elmentem Szabó Tünde sportért felelős államtitkárhoz azzal a kéréssel, hogy Tauber Zoli kaphasson járadékot. Az államtitkár asszony ekkor még nem tudott segíteni. Majdnem két évet kellett várnom, mire megkaptam az alapvető jogok biztos hivatali levelét, amiben totálisan elutasítottak bennünket. Tudomásul vettem. Gyakorlatilag lezártam ezt a témát. Sem Fejes Andrásnak, sem Tauber Zoltánnak nem továbbítottam a hivatali levelet, mert nem akartam őket tovább keseríteni.

► Ezek szerint arról sem tudott, hogy időközben történtek fejlemények?

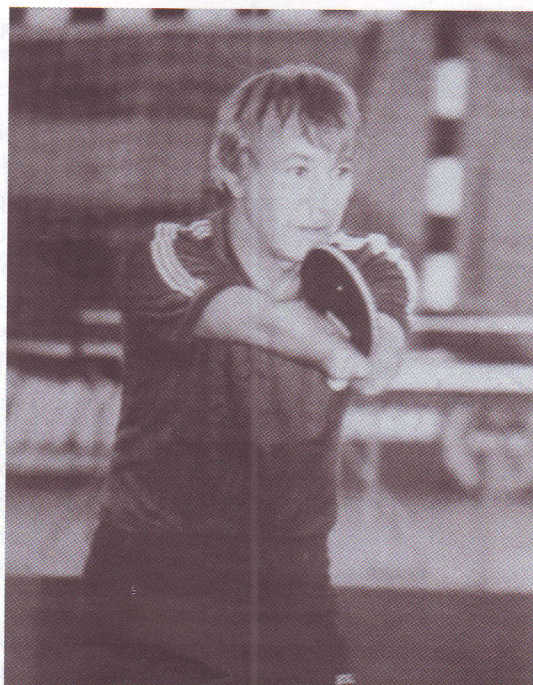
Nem. Az egyik paralimpikon hívott fel 2018 nyarán azzal, hogy módosítják a 2004-es sporttörvénynek a járadékra vonatkozó részét. Akkor levelet írtam az államtitkár asszonynak, hogy parlamenti képviselőként ő betervezhetné az ominózus módosítást. Jelezttem felé, hogy én a paralimpia esetében 1960-at vagy 72-t javaslok. Végül nem ő, hanem a Fidesz frakció terjesztette be az indítványt.

► Bárki adta is a nevét hozzá, végülis örülni kell, hogy az évszámok tekintetében nyugvóponttra került a történet.

Nem egészen. Most ugyanis 1984 helyett 1955 szerepel a törvényben, míg a siketlimpikonok esetében maradt az 1984-es időpont, aminek megint csak semmi köze nincs a történelmi valósághoz. Számomra a legnagyobb elégtétel Tauber Zoltán és Fejes András köszönete volt, amiért éveket dolgoztam az ügyükben. Elégtétel az is, hogy az én kutatásaim és az általam feltárt dokumentumok nélkül az ügy aligha zárulhatott volna hepienddel.

■ NAGY CSABA

Tauber Zoltán: Zokniban csempésztem haza a torontói aranyat

A 85 éves Tauber Zoltán, Magyarország első aranyérmes paralimpikona mind a mai napig úgy jelentkezik be a telefonba: „Erő, egészség!”. Azt mondja, a sport lendítette át sok nehézségen az életben. Akkor is, amikor 11 éves korában egy tüzéségi lőszer leszakította mindkét kézfejét. Négy éve még versenyszerűen asztaliteniszezett. Emellett úszott, kerékpározott, futballozott. Mind a mai napig autót vezet. „Van egy kis piros Suzukim paralimpiai felirattal, amit kifejezetten nekem gyártottak Esztergomban. Ott tartom a pingpongütőmet, ki tudja, mikor lehet szükség rá”. A betegséggel nem foglalkozik. „Amikor mérkőzés közben elszakadt a bokaszalagom egy kiugrott parketta miatt, akkor sem hagytam cserben a csapatomat, végigjátszottam a partit.” Azt mondja, csaknem 20 éven át küzdött az öt megillető paralimpiai járadékért, amit idén januárban végre megkapott. De jobb későn, mint soha.